

POMORSKA LIGA ZADANIOWA ZDOLNI Z POMORZA

Konkurs dla uczniów szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych
województwa pomorskiego w roku szkolnym 2019/2020

Etap I – kwalifikacyjny

Przedmiot: KOMPETENCJE SPOŁECZNE

Przed przystąpieniem do rozwiązywania zadań zapoznaj się z instrukcją

INSTRUKCJA:

- Masz przed sobą test sprawdzający wiadomości i umiejętność w zakresie uzdolnień z takich przedmiotów, jak: *język polski, historia, WOS, wiedza o kulturze*. Na rozwiązanie wszystkich zadań masz **60 minut**. Arkusz liczy 12 stron i zawiera 20 zadań.
- Przed rozpoczęciem pracy sprawdź czy arkusz jest kompletny. Ewentualny brak zgłoś komisji konkursowej.
- Przeczytaj uważnie polecenia do wszystkich zadań. Dokładnie i czytelnie zapisuj swoje rozwiązania i odpowiedzi.
- W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B C, D. Jedna jest poprawna - wybierz ją. Nie używaj korektora. Jeżeli się pomylisz obwiedź kołem błędną odpowiedź i zaznacz odpowiedź prawidłową.
- W zadaniach otwartych zapisz odpowiedź w wyznaczonym miejscu.
- Za rozwiązanie wszystkich zadań możesz maksymalnie otrzymać **30 punktów**. Spróbuj rozwiązywać zadania po kolei. Jeśli nie potrafisz rozwiązać któregoś zadania, przejdź do następnego. Do opuszczonego wrócisz, jeśli będziesz mieć czas.
- Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.

Życzymy powodzenia!

Maksymalna liczba punktów	30	100%
Uzyskana liczba punktów		%
Podpis osoby sprawdzającej		

Zadanie 1. [0 – 1 pkt]

Kultura helleńska to kultura starożytnych Greków. Natomiast kultura hellenistyczna to:

- A. to samo co kultura helleńska
- B. kultura oparta na greckich wzorach ludów podbitych przez Aleksandra Wielkiego po upadku państwowości Grecji
- C. kultura propagująca dziedzictwo starożytnych Greków
- D. kultura propagująca dziedzictwo starożytnych Greków i Rzymian

Zadanie 2. [0 – 1 pkt]

Ostatnią spisaną księgą biblijną najprawdopodobniej pod koniec II w. n. e. jest:

- A. Księga Hioba
- B. Ewangelia św. Jana
- C. Ewangelia św. Mateusza
- D. Apokalipsa św. Jana

Zadanie 3. [0 – 2 pkt]

Dopisz do wydarzeń daty lub wydarzenia do dat:

Wydarzenie	Data
A. <i>schizma wschodnia</i> – ostateczny rozłam w Kościele między Rzymem a Konstantynopolem	
B. kozacko - rosyjska ugoda perejaśławska, w wyniku której Moskwa najechała Rzeczpospolitą	
C.	19 lutego 1807
D.	17 marca 1921

Zadanie 4. [0 – 1 pkt]

Spośród wymienionych władców dynastii Jagiellonów panujących w Polsce wskaż tego, który panował chronologicznie jako pierwszy i tego, który panował najpóźniej. W tabeli obok pierwszego władcy wpisz literę A, obok ostatniego – B.

Władca	Odpowiedź
4.1. Zygmunt II August	
4.2. Władysław III Warneńczyk	
4.3. Jan I Olbracht	
4.4. Zygmunt I Stary	
4.5. Kazimierz IV Jagiellończyk	

Zadanie 5. [0 – 1 pkt]

Spośród poniższych wydarzeń XVI i XVII w. oznaczonych literami A – D, wybierz wydarzenie chronologicznie pierwsze i wydarzenie chronologicznie ostatnie. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybrane wydarzenia.

5.1.	Wydarzenie chronologicznie pierwsze	A	B	C	D
5.2.	Wydarzenie chronologicznie ostatnie	A	B	C	D

- A. akt Unii Lubelskiej powołujący wspólne państwo - Rzeczpospolita Korony Polskiej i Wielkiego Księstwa Litewskiego
- B. reforma ustrojowa Aleksandra Jagiellończyka i uchwalenie konstytucji *Nihil Novi*
- C. traktaty welawsko-bydgoskie, na mocy których Wielki Elektor Fryderyk Wilhelm uniezależnił się od Polski
- D. pierwsza wolna elekcja, na króla został wybrany Henryk Walezy

Zadanie 6. [0 – 3 pkt]

Rozpoznaj, które fragmenty pochodzą z Konstytucji marcowej (1921), a które z Konstytucji kwietniowej (1935). Zaznacz Konstytucje marcowe – M, Konstytucje kwietniowa – K.

Fragment	Konstytucja
6.1. Władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu.	
6.2. Nie ma ustawy bez zgody Sejmu, wyrażonej w sposób regulaminowo ustalony.	
6.3. Na czele Państwa stoi Prezydent Rzeczypospolitej. Na Nim spoczywa odpowiedzialność wobec Boga i historii za losy Państwa.	
6.4. Każdy akt rządowy Prezydenta [...] wymaga dla swej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów i właściwego ministra, którzy przez podpisanie aktu biorą zań odpowiedzialność.	
6.5. Prezydent Rzeczypospolitej sprawuje władzę wykonawczą przez odpowiedzialnych przed Sejmem ministrów i podległych im urzędników.	
6.6. Organami Państwa, pozostającymi pod zwierzchnictwem Prezydenta Rzeczypospolitej, są: Rząd, Sejm, Senat, Siły Zbrojne, Sądy, Kontrola Państwowa.	
6.7. Organami Narodu w zakresie ustawodawstwa są Sejm i Senat	
6.8. Prezydent Rzeczypospolitej może rozwiązać Sejm za zgodą 3/5 ustawowej liczby członków Senatu. Równocześnie w obu wypadkach z samego prawa rozwiązuje się Senat.	

Źródło 1. do zadania 7. Zdjęcie.

Źródło: <http://bing.com/images> [data pobrania: 08.10.2019 r.]

Zadanie 7. [0 – 1 pkt]

Jaką boginię zaprezentowaną w źródle 1. przedstawia rzeźba:

- A. Nike z Samotraki
- B. Nike z Olimpii
- C. Nike z Delos
- D. Warszawską Nike

Źródło 2. do zadania 8. Zdjęcie.

Źródło: <http://bing.com/images> [data pobrania: 08.10.2019 r.]

Zadanie 8. [0 – 1 pkt]

Zaprezentowana w źródle 2. budowla jest w stylu:

- A. romańskim
- B. gotyckim
- C. barokowym
- D. neoklasycystycznym

Zadanie 9. [0 – 2 pkt]

Podaj celownik i miejscownik liczby pojedynczej i mnogiej imion wywodzących się z przedchrześcijańskiej tradycji słowiańskiej:

Siemowit:	celownik l. p.	l. m.
	miejscownik l. p.	l. m.
Mściwoj:	celownik l. p.	l. m.
	miejscownik l. p.	l. m.

Zadanie 10. [0 – 2 pkt]

Wytłumacz, czym zajmuje się Najwyższa Izba Kontroli (NIK). Podaj przykład realizowanego zadania wynikającego z Konstytucji RP.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 11. [0 – 1 pkt]

Romowie mieszkający w Polsce stanowią mniejszość:

- A. religijną
- B. etniczną
- C. narodową
- D. regionalną

Źródło 3. do zadania 12. i 13. Esej (fragment). Zbigniew Herbert, *Barbarzyńca w ogrodzie*, Warszawa 2000, s. 8 – 24.

„Zimne światło elektryczne jest obrzydliwe i można sobie wyobrazić, czym była jaskinia Lascaux, gdy żywe światło pochodni i kaganków wprowadziło w ruch stada byków, bizonów i jeleni malowanych na ścianach i sklepieniu. [...] Kolory: czerń, brąz, ochra, czerwień cynobrowa, karmazynowa, malwa i biel wapiennych skał. Są tak żywe i świeże, jak na żadnym z renesansowych fresków. Kolory ziemi, krwi i sadzy. Wizerunki zwierząt, widziane przeważnie z profilu, uchwycone są w ruchu i rysowane z ogromnym rozmachem, a jednocześnie z czułością, niczym ciepłe kobiety Modiglianiego². Całość z pozoru bezładna, jakby to wszystko malowane było w pośpiechu przez szalonego geniusza, techniką filmową, pełną zbliżeń i dalekich planów. A przy tym ma zwartą, panoramyczną kompozycję, chociaż wszystko przemawia za tym, że artyści z Lascaux kpili sobie z reguł. Poszczególne wizerunki są różnych wymiarów: od kilkudziesięciu centymetrów do ponad pięciu metrów. Nie brak także palimpsestów, to jest malowideł nałożonych jedno na drugie, słowem klasyczny bałagan, który sprawia jednak wrażenie harmonii. Pierwsza sala, zwana salą byków, ma piękne naturalne sklepienie jakby z zastygłych chmur. Szeroka na metrów dziesięć, długa na metrów trzydzieści, może pomieścić sto osób. Zwierzyńiec Lascaux otwiera wizerunek dwurożca. Fantastyczny ten stwór o potężnym ciele, krótkiej szyi, małej przypominającej nosorożca głowie, z której wyrastają dwa ogromne proste rogi, niepodobny jest do żadnego z żyjących ani kopalnych zwierząt. Jego tajemnicza obecność zaraz na wstępie mówi nam, że nie będziemy oglądali atlasu historii naturalnej, ale jesteśmy w miejscu kultu, zaklęć i magii. Prehistorycy są zgodni co do tego, że grotę Lascaux nie była jaskinią mieszkalną, ale sanktuarium, podziemną Kaplicą Sykstyńską naszych praojców. [...] malarze groty są największymi animalistami wszystkich czasów. Dla nich zwierzę nie było jak dla Holendrów fragmentem łagodnego pejzażu pasterskiej Arkadii, ale widzieli je błyskawicznie, w dramatycznym popłochu, żywe, ale naznaczone już śmiercią. Ich oko nie kontempluje przedmiotu, ale z precyzją mordercy doskonałego pęta go w sidła czarnego konturu. [...] Jednym z najpiękniejszych portretów zwierzęcych, i to nie tylko sztuki paleolitycznej, ale wszystkich czasów, jest tak zwany koń chiński. Nazwa nie oznacza rasy; wyraża hołd złożony rysunkowej perfekcji mistrza z Lascaux. Czarny, miękki kontur, nasycający się i zanikający, stanowi nie tylko obrys, ale modeluje masę ciała. Krótka jak u koni cyrkowych grzywa, rozpędzone, dudniące kopyta. Ochra nie wypełnia całego ciała, brzuch i nogi są białe. Zdają sobie sprawę, że wszelki opis – inwentarz elementów – bezsilny jest wobec tego arcydzieła, które ma tak oślepiającą i oczywistą jedność. Tylko poezje i baśnie mają moc błyskawicznego kreowania rzeczy. Więc chciałoby się powiedzieć tyle: „Był sobie raz piękny koń z Lascaux”. [...] Wracalem z Lascaux tą samą drogą, którą przybyłem. Mimo że spojrzalem, jak to się mówi, w przepaść historii, nie miałem wcale uczucia, że wracam z innego świata. Nigdy jeszcze nie utwierdziłem się mocniej w kojącej pewności: jestem obywatelem Ziemi, dziedzicem nie tylko Greków i Rzymian, ale prawie nieskończoności. [...] Droga była otwarta ku świątyniom greckim i gotyckim witrażom. Szedłem ku nim, czując ciepły dotyk malarza z Lascaux”.

Zadanie 12. [0 – 2 pkt]

Po przeczytaniu źródła 2. wyjaśnij metaforyczne znaczenie tytułu zbioru esejów Zbigniewa Herberta „Barbarzyńca w ogrodzie”.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

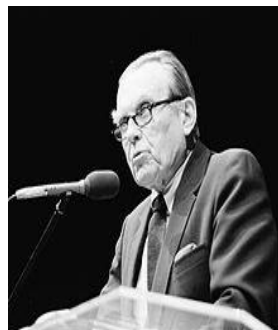
Zadanie 13. [0 – 1 pkt]

Odwołując się do tekstu ze źródła 2. wyjaśnij dlaczego Zbigniew Herbert swoje eseje nazywa „sprawozdaniem z podróży”.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 14. [0 – 1 pkt]

Fotografie przedstawiają polskich poetów XX wieku. Podpisz prawidłowo każdą z fotografii podając imię i nazwisko poety.

Źródło: [www: w-zaciszubiblioteki.blogspot.com/](http://www.w-zaciszubiblioteki.blogspot.com/) ... [data pobrania: 12.10.2019]

A.
.....

B.
.....

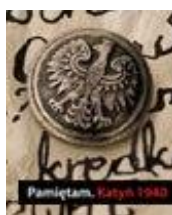
C.
.....

D.
.....

Źródło 4. do zadania 15. i 16.

Guziki. [Pamięci kapitana Edwarda Herberta]. „[...] wiersz” Zbigniewa Herberta. Zdjęcia guzika [...].

*Tylko guziki nieugięte
przetwały śmierć świadkowie zbrodni
z głębin wychodzą na powierzchnię
jedyny pomnik na ich grobie są
aby świadczyć Bóg policzy
i ulituje się nad nimi
lecz jak zmartwychwstać mają ciałem
kiedy są lepką cząstką ziemi
przeleciał ptak przepływa obłok
upada liść kielkuje śluz
i cisza jest na wysokościach
i dymi mgłą katyński las
tylko guziki nieugięte
potężny głos zamkniętych chórów
tylko guziki nieugięte
guziki z płaszczy i mundurów*

Fot. Guziki

Źródło: www.literatura.wywrota.pl/wiersz-klasyka/41844-zbigniew-herbert-guziki.

www.bing.com/images [data pobrania: 08.10.2019 r.]

Zadanie 15. [0 – 2 pkt]

Podaj określenie i datę roczną wydarzenia historycznego, z którym związana jest fotografia i wiersz Zbigniewa Herberta.

.....
.....

Zadanie 16. [0 – 1 pkt]

Wyjaśnij, dlaczego tytułowe „Guziki” Zbigniew Herbert nazywa „świadkami zbrodni”.

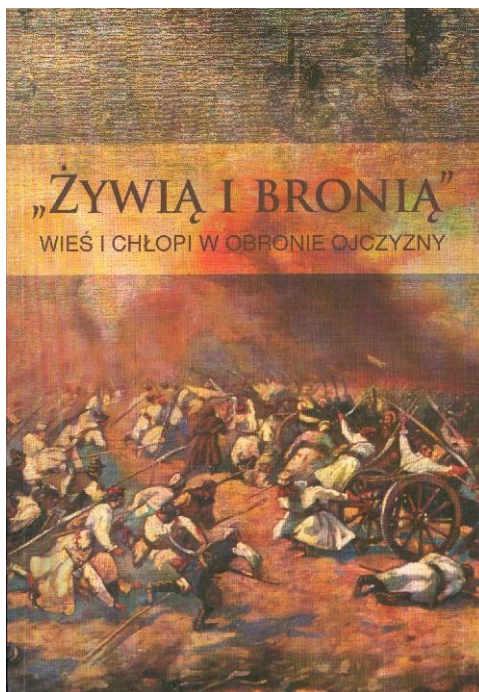
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 17. [0 – 1 pkt]

Zgodnie z art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych (Dz. U. z 2018 r., poz. 130)

- A. kadencja rady gminy trwa 4 lat, licząc od dnia wyboru
- B. kadencja rady gminy trwa 4 lat, licząc od dnia złożenia ślubowania przez radnych
- C. kadencja rady gminy trwa 5 lat, licząc od dnia wyboru
- D. kadencja rady gminy trwa 5 lat, licząc od dnia złożenia ślubowania przez radnych

Źródło 5. do zadania 18. Okładka książki.

Źródło: mhprl.pl/wp-content/uploads/2016/08/1_1118081963.jpg

Zadanie 18. [0 – 1 pkt]

Wyjaśnij znaczenie (sens) hasła na okładce książki L. Wyszczelskiego, W. Włodarkiewicza i in. wydanej przez Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego.

.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

Źródło 6. do zadania 19. Moneta NBP.

Źródło: <https://www.bing.com/images/...>

Zadanie 19. [0 – 2 pkt]

W 2014 r. NBP wypuścił do obiegu monetę pięcioletową. Interpretując elementy graficzne, wyjaśnij co znajduje się na rewersie monety.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 20. [0 – 3 pkt]

Wykorzystaj myśl Janusza Korczaka jako inspirację do napisania własnej dedykacji w książce, którą ofiarujesz w prezencie młodszemu koledze. Z tekstu dobierz odpowiednie słowa kluczowe Twojej dedykacji.

„Mowa ojczyzna to nie wybrane i dobrane dla dziecka przepisy i morały, a powietrze, którym dusza jego oddycha na równi ze zbiorową duszą całego narodu. Prawda i wątpliwość, wiara i obyczaj, miłość i niechęć, swawola i powaga, cała dostojność i poziomość, bogactwo i ubóstwo, wszystko, co stworzył w natchnieniu wieszcz i wyrzygał w pijanym bredzeniu zbir, stulecia pracy i mroczne lata niewoli”.

Źródło: Janusz Korczak, *Myśli*, wybór i wstęp H. Kirchner, Warszawa 1987, s. 14 - 15.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BRUDNOPIS